

V duchu mnoha věřících nastává doba, kdy uzří, že absolutní požadavek a praxe, vedoucí k němu, se nekryjí. Předem politicky myslící lidé (a i básníci jako občané) se dávají do práce, aby zlepšili tuto praxi, básník jako básník umlká. Literatura a politika se rozcházejí. Politik může svět organizovat i dezorganizovat, v komunistické straně, jako v jiných, však musí nejprve poslouchat. Pojme-li subjektivní pravdu, je ztracen. V politice má pravdu vždy jen většina.

Ale ve světě umění není žádné pravdy většiny. Je jen věrnost k sobě. Ne k svému já, ale k svému vidění světa, k svému způsobu přetvářet jej v rytmus, obraz a podobenství.

Přivezl jsem si ze sovětského Ruska obraz velikého a vzněcujícího úsilí, obraz heroické země, jejíž oběť, přinesená lidstvu, dlouho ještě nebude doceněna. Ale docházeli jsme také k poznání, že vedle této nadlidské práce, sloužící ke štěstí mnohých jiných, je ještě komunismus jiný, komunismus, jehož se zmocnili lidé malí a nepovolání, komunismus dusící a tříštící energii, kterou měl uvolnit a zjasnit, komunismus, jenž právem ukazuje dělnictvu na nebezpečí mechanizující racionalizace práce, jak ji zavádí po Americe kapitalistická Evropa, ale sám se bláhově domnívá, že zvítězí, když zmechanizuje, zbyrokratizuje své hnutí a vyrobí z lidí stroje na revoluci, tak jako kapitalisti z nich vyrábějí stroje na své obohacení. Živý člověk zmizel z úpadkového komunistického hnutí různých zemí a místo něho staví Internacionála do boje pouhé nositele tezí. Tento pavědecký, diplomatický komunismus není už tím, jenž nám dal tak mnoho, nač nelze nikdy zapomenout. Ale byl by nám to málem vzal, a proto odcházíme, proto musíme být vylučováni, abychom si zachránili vědomí a víru, že socialismus žije, že proletariát, z něhož jsme vyšli a jemuž se nezpronevříme, spěje přece jen k vítězství nad dnešním světem hospodářského a mravního násilí, jenž se nám hnusí.

Stalo se zvykem, že každý, kdo se rozejde s komunistickou stranou, vydá, prve než se nastěhuje k národním sociálům či socdemokratům, o svém případě nějakou brožuru, v níž od srdce vynadá straně, v níž dosud pracoval a byl zaměstnán. Ani Josef Hora neučinil výjimku z této konvence. Jeho brožura dotýká se ovšem problému, naznačeného titulem, způsobem tak přepovrchním, že není ani možno v té věci s ní polemizovat: čtete tu jen několik frází, které od dob, kdy není již možno psát v řeči vázané teze a traktáty, rýmovat ruce a revoluce a číst Bouřlivé jaro, Srdce a vřavu světa či Pracující den — zkrátka od dob bankrotu nemarxistického bludu proletářského umění pozbyly naprosto kursu. O to tu konečně nejde: Horovi jde hlavně o vyrovnání účtů více či méně osobních. Jde o projev „sedmi“, toto trapně literátské „nemohu mlčet“ a „j'accuse“, gesto sice neoprávněné, ale patetické — jde o polemiku proti „odpovědi dvanácti“ a pak jde o určité osobní literárně politické bolesti. Hora cituje na str. 42 nějaké prašpatné didaktické verše: nevím, nejsou-li to dokonce verše jeho a nepřijímá-li tu tedy manýry Viktora Dyky v sebesamocitování, ale rozhodně jsou takové verše argumentem právě tak chabým jako nadávky, jimiž po vzoru všech předchozích i budoucích dezertérů od komunismu častuje Hora vedení československé sekce Kominterny (= neschopnost, frivolnost, škodlivost vůdců, vedoucích do zkázy,

tupci, dělničtí fanatici, mazaní politikové ze řemesla) a jaké sluší řečňujícím a novinářcím socdemokratům. Klepy, jimž Hora dopřává tolik místa ve své brožuře (str. 16—19, 23), také nemohou podepřít jeho věc před soudným čtenářem. Jestliže „projev sedmi“ byl přijat Právem lidu ještě odmítavě, nepochybujeme, že tato brožura, tak socdemácká, používající nadávek a klepů známých z Práva lidu, upraví pro svého autora vlídné přijetí v sociálpatriotickém tisku. Tragikomedie se tak končí: šťastnou shledanou s panem Píšou!

Bedřich Václavěk: OTÁZKA, NA NIŽ NECHCI ODPOVĚĎ

Přehlízíme-li, kde se dnes seskupují u nás tvořivé síly umělecké, to jest v kterém názorovém táboře, vidíme, že jsou tu především dva tábory: komunistický a katolický. Není to tak protismyslné, jak by se zdálo. Neboť onen příklon ke katolicismu není leč reakcí na rozkládající se měšťácký individualismus a liberalismus, jenž přestal být životaschopným principem. Co zůstává mimo tyto dva tábory, je jednak umění naprosto podprůměrné a reakční, jež přísluhuje velké buržoazii, jednak umění průměrné kvality, jež chce dělat podle maloměšťácké ideologie „střed“ a jež — stejně jako sociálně a politicky tento střed nemůže nic zmoci ve velkém náporu dvou tříd — se stále zmenšuje. (Což je pro nás jen potěšitelné, též umělecky.) Výjimky jsou ovšem ve všech případech, ale nepatrné.

Ježto komunističtí i katoličtí umělci, abych tak řekl, rostou na odporu proti stejné věci, je přirozeno, že se mimoděk vytvářejí i určité sympatie. K nim přispívá i to, že v katolickém táboře jsou osobnosti, jež si sympatií, popřípadě i respektu zaslouží. Ale ovšem nelze zapomínat, že katoličtí opozičníci proti měšťáckému průměru se rozbíhají směrem, jenž jde diametrálně od našeho, znamená návrat ke kulturním principům feudalismu a tedy romantický útěk z [dnešní] doby do minulosti, ne krok vpřed k budoucnosti. Toho není zapotřebí široce rozvádět, třebaš by ovšem zevrubnější rozbor prá-